

Handläggare: Ann Gardeström
Telefon: 08-50825411

Till
Socialnämnden

Svar på remiss av betänkandet "Fortsatt föräldrar - om ansvar, ekonomi och samarbete för barnets skull" (SOU 2011:51)

1 bilaga

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Gillis Hammar
Förvaltningschef

Tina Heinsoo
t.f. avdelningschef

Sammanfattning

Regeringen gav i september 2009 en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av vilken betydelse samhällets ekonomiska stöd till barnfamiljer har för samarbetet mellan särlevande föräldrar.

Bakgrunden till utredningens uppdrag är bl.a. att antalet barn som växer upp med växelvis boende har ökat kraftigt och att de familjeekonomiska ersättningarna inte har anpassats till denna förändring av barns boendeförhållanden. Utredningen anser att diskussioner mellan föräldrar kring ekonomin i sig kan vara en orsak till

konflikter som drabbar barnen. Utredningen konstaterar att barn som bor växelvis hos sina föräldrar eller med båda sina föräldrar generellt mår bättre och har en bättre livssituation än barn som växer upp med huvudsakligen en förälder.

Förvaltningen instämmer i utredningens förslag kring ekonomiska ersättningar och underhållsstöd.

Utredningen föreslår en försöksverksamhet med tvärprofessionella "separationsteam". Enligt förvaltningen är behovet av stöd till förändrade arbetssätt och samverkan mellan myndigheter inom det familjerättsliga området stort och behöver utvecklas. Förvaltningen ser positivt på en försöksverksamhet, men anser att utredningens förslag behöver konkretiseras.

Förvaltningen ställer sig tveksam till utredningens förslag om kommunernas utökade ansvar att ta upp ekonomiska frågor vid samarbetsamtal. Utredningen föreslår också att det görs en större översyn av föräldrabalkens regler om underhåll. I en sådan översyn bör enligt förvaltningen samtliga frågor om ekonomi hanteras.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har till socialförvaltningen och stadsledningskontoret för yttrande överlämnat remiss av betänkandet "Fortsatt föräldrar - om ansvar, ekonomi och samarbete för barnets skull" (SOU 2011:51). Remisstiden sträcker sig till den 30 september 2011.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom strategiska enheten, avdelningen för stadsövergripande sociala frågor.

Ärendet

Utredningen föreslår följande förändringar:

- Vid gemensam vårdnad ska båda föräldrarna som grundregel vara mottagare av barnbidraget
- Vid gemensam vårdnad om ett barn fördelas de 390 dagar med föräldrapenning som är beroende av förälders inkomstnivå (dvs. sjukpenningnivå eller grundnivå) med hälften till vardera föräldern.

Detsamma gäller för de 90 dagarna på lägstanivå som lämnas med samma belopp till alla föräldrar oavsett inkomst.

- Särlevande föräldrar ska efter ansökan ges möjlighet att dela på vårdbidraget till barn med funktionsnedsättning utifrån barnets totala vårdbehov
- En ny bidragsform, växelvisbidrag, införs inom bostadsbidraget
- Underhållsstöd vid växelvis boende avskaffas
- Umgängesavdrag avskaffas
- Tidsbegränsat underhållsstöd införs
- Kommunernas skyldighet att erbjuda samarbetssamtal utökas till att omfatta även frågor om barnets försörjning
- Utredningen föreslår att regeringen i särskild ordning utreder behovet av förändringar av föräldrabalkens regler om underhåll och övriga frågor som rör underhåll av barn

Utredningen har haft i uppdrag att undersöka hur samarbetet i frågor om ekonomi fungerar mellan särlevande föräldrar, belysa hur omsorgs- och försörjningsansvaret för barnet faktiskt fördelas mellan särlevande föräldrar samt hur de familjeekonomiska regelverken påverkar föräldrarnas övervägande när det rör barnets boende och ekonomi

Enligt utredningens beräkningar har ungefär en fjärdedel av alla barn i Sverige föräldrar som inte lever tillsammans. Det växelvisa boendet för barn har ökat kraftigt sedan 1980-talet och idag bor mellan 30 och 40 procent av alla barn till särlevande föräldrar växelvis hos föräldrarna. Cirka 60 procent av barnen bor hela eller merparten av tiden hos sina mödrar medan ungefär 10 procent bor merparten hos sina fäder. Samarbetssvårigheter förekommer enligt utredningen inom alla boendeformer, men utredningen konstaterar att barn som växer upp med en boförlälder och en umgängesförlälder verkar vara mer utsatta för föräldrars konflikter.

De familjeekonomiska ersättningarna är inte anpassade till det alltmer vanliga växelvisa boendet för barn. Enligt utredningen innebär det dels att de ekonomiska bidragen i sig kan vara konflikt drivande, dels att de inte understödjer ett jämställt

föräldraskap. De familjeekonomiska ersättningarna utgår i de allra flesta fall till den förälder som barnet är folkbokfört hos. Eftersom ett barn bara kan vara folkbokfört på en adress, jämföras inte föräldrar som barnet bor växelvis hos. Utredningen har undersökt hur särlevande föräldrar, där barn bor växelvis, samarbetar kring ekonomin. Det vanligaste är att föräldrarna bär kostnaderna för barnet när barnet bor hos dem. Ju mer tid ett barn spenderar hos sin förälder desto större ansvar tar denna för barnets försörjning.

Utredningen konstaterar att det finns två parallella system för att fastställa underhållsbidrag, genom ett civilrättsligt avtal (då parterna kommer överens om ett underhållsbidrag som fastställs av domstol) eller genom att Försäkringskassan beslutar om underhållsstöd. Genom avtal beräknas underhållsskyldigheten utifrån den underhållsskyldiges inkomst och försörjningsbörda. Underhållsstödet utgörs av ett fast belopp, f.n. 1273 kr/månad, vilket bildar norm för vad som betraktas som en rimlig nivå. Ett barn (och dennes boförälder) vars umgängesförälder har större betalningsförmåga missgynnas på detta sätt. Utredningen anser att det finns ett stort behov av stödjande insatser från samhällets sida i frågor som rör underhåll till barn och föreslår att det inrättas en särskild instans för dessa frågor. Enligt utredningen talar flera faktorer för att Försäkringskassan skulle få ett sådant ansvar.

Ett ytterligare förslag i utredningen är att pröva en försöksverksamhet med ”separationsteam” i några kommuner. Förslaget innebär att flera myndigheter samverkar med syftet att förebygga eller mildra konflikt mellan föräldrar och främja ett fungerande föräldrasamarbetet kring barnet.

Utredningen föreslår att kommunernas skyldighet att erbjuda samarbetssamtal ska utökas till ekonomiska frågor som rör barnet utöver frågor som gäller vårdnad, boende och umgänge. Även en utökad informationsskyldighet för tingsrätterna om möjlighet till samarbetssamtal vid skilsmässa föreslås.

Förvaltningens synpunkter och förslag

I de frågor som rör ekonomiska ersättningar till familjer där bidragen i dagsläget oftast utgår från barnets folkbokföring instämmer förvaltningen med utredningens förslag. Dessa syftar till att stödja ett jämställt föräldraskap och kan vara bidragande till undanröja en hel del konflikt drivande faktorer.

Förvaltningen delar utredningens uppfattning att det utifrån ett barnperspektiv är avgörande att samhällets stöd till föräldrar vid en separation är av god kvalitet.

Förvaltningen instämmer med utredningen i synpunkterna som gäller underhållsstödet och försäkringskassans roll. De parallella systemen som finns för barns försörjning efter en separation stämmer dåligt överens med principen om föräldrars primära ansvar för barns försörjning. Det är sannolikt att många barn skulle gynnas av att föräldrarna avtalade om underhåll.

Utredningen föreslår att kommunerna ska få i uppgift att inom ramen för samarbetssamtal även diskutera ekonomiska frågor. Denna uppgift kan bli omfattande och skulle kräva resurser och kompetensutveckling för kommunerna. Det är förvaltningens mening att samtal om ekonomi bör särskiljas från samtal om relationer.

Utredningen föreslår en försöksverksamhet med tvärprofessionella ”separationsteam”. Behovet av stöd till förändrade arbetssätt och samverkan mellan myndigheter inom det familjerättsliga området är stort och behöver utvecklas. Förvaltningen ser positivt på en försöksverksamhet, men anser att utredningens förslag behöver konkretiseras.

Bilaga:

1. Sammanfattning ”Fortsatt föräldrar – om ansvar, ekonomi och samarbete för barnets skull” (SOU 2011:51)